

## Újév utáni vasárnap

► 1Pt 4,12–19

### Krisztusért szenvedni

#### *A vasárnapról*

Az újév utáni vasárnap általában megelőzi a vízkereszt ünnepét, amely a karácsonyi ünnepek kör lezárását jelenti, de néha ez a „kishúsvét” jellegű ünnep átveszi a záró funkciót (LACKNER 2024, 707. o.). Az egyházi textíliák színe ekkor utoljára fehér (Isten színe), ami egyrészt a karácsonyi csodára (incarnatio Dei) emlékeztet, ugyanakkor a vasárnap tradicionális jellege, mottója – „*napjaim Isten kezében vannak*” (Pröhle-agenda) – hangsúlyozza az Isten vezetésének való alávetést és az abba vetett bizalmat. A vasárnap a téli szünet végén van – sok „világi” ünneplés után –, így, mint mindig, most is sok istentiszteleti alkalom után gyaníthatóan csak a gyülekezet legbelső magjához tartozók – illetve azok, akik nem jutottak el újév napján a templomba – vesznek részt ezen az úrvacsorás istentiszteleten. Alapigénk a reményteljes „évidítő tervekben” gazdag újesztendő első napjai közé fonódik, s *in medias res*, a hívó élet legnehezebb, legtöbb kérdést felvető részét hozza elénk, jelesen a szenvedést.<sup>1</sup>

#### *A textusról*

Péter első levele is a szétszórásban élő jövevényekhez fordul, akik Pontusban, Galáciában, Kappadóciában, Ázsiában és Bithidiában élnek – a címzettjeit ez meghatározza. Bizonytalan azonban, hogy a felsorolt földrajzi nevek az ősi tájelnevezéseket vagy a római provinciabeosztást jelentik-e. Első esetben pogány-, második esetben inkább zsidókeresztények a levél első olvasói (BÁCSKAI 2022, 162–167. o.).

<sup>1</sup> Brockhaus Kommentar zur Bibel 3: 531. kk.

Hosszú ideig semmilyen kétely nem vetődött fel a levél eredetisége és megbízhatósága kapcsán. A hagyomány szerint Péter apostol római püspöksége idején írta Kis-Ázsia gyülekezeteinek Krisztus szenvedéseinek tanújaként és Jézus apostolaként. Sok modern bibliatudós szerint nem Péter volt a szerző, de ez vitatott kérdés. A levélben megfigyelhető a páli teológiával való rokonság, a jellegzetesen páli *en khristo* formulát használja, amit egyesek Szilvánusz közreműködésének tudnak be (GERÉB 2015, 194. kk.).

Luther Márton szerint Péter apostol első levele az újszövetségi kánon egyik legfontosabb könyve, mivel *nyomatékosan kiemeli Jézus Krisztus kereszthalálának megváltó erejét*. A levél célja, hogy útmutatást és bátorítást nyújtson a diaszpórahelyzetben élő Krisztus-hívőknek abban az időben, amikor a Római Birodalomban Domitianus császár idejében részlegesen már elkezdődött a keresztényüldözés.

Jelentősége abban áll, hogy meghatározza a keresztények azonosságát, és útmutatást ad arra nézve, hogy miképpen viselkedjenek a társadalom különböző intézményeiben, hogyan viszonyuljanak a felsőbb hatósághoz, miként éljenek a családban, hogyan viszonyuljanak a többségi pogány lakossághoz, hogyan tegyenek vallást a hitükről a mindennapokban.

Bibliát rendszeresen olvasók körében ez az egyik legkedvesebb, legtöbbet olvasott levél. A lelkipásztor apostol szeretete árad a levélből, aki segíteni szeretne övéinek, akik nehéz helyzetben vannak, és még rosszabb időszak előtt állnak. (Újszövetség nincs, a liturgia kezdetleges, a legkülönbözőbb gnosztikus tanítások beszüremkedései erősítik/gyengítik Krisztus egyházának első zsengéit.)

## Az igehirdetés felé

A Biblia azt tanítja – és a tapasztalat is ezt mutatja –, hogy *Isten gyermekei sem kerülnek el a szenvedéseket*. Minden szenvedés, amely megnyomorítja az életünket, az Isten elleni lázadásunk, az ádám-évi ősbűn következtében tört be a világba. Azóta is számonkéri minden kor embere, hogy Isten ezt és a velejáró következményeket miért engedi. Csábító, hogy ontológiai vizekre evezünk elmélkedésünk csónakjával, de hívő emberként valljuk, hogy Isten a magunk okozta rosszat is hatalmas kezébe tudja venni, és azt javunkra formálja.

Tény, hogy Krisztust követve még több szenvedésben van részünk, mint másoknak. Jézus erre felkészítette övéit, nyíltan beszélt róla. Nem prédikált nekik „sikerevangéliumot” – ami sokaknak kedves a sikerhajhász korunkban –, mert nem akarta őket megtéveszteni. Azt mondta: „...elküldelek titeket, mint juhokat a farkasok közé.”

A 12. vers a „szenvedés tüzeről” szól: ez az illegálisban növekvő keresztény gyülekezetek általános megpróbáltatásait emeli ki, hasonlatosan az arany „tűzpróbájához”, amely ezáltal tisztult! Amennyire a Krisztus-követők közössége (!) szenved a Krisztusért, az evangéliumért, olyannyira örülnek majd Krisztus mindent leleplező újraeljövételének (ἀποκαλύψει, 13. vers). Minden korban ez a reményteli része a keresztény hitnek. Bár a „végidőnek” gyakran a παρουσία a szinonimája, és Krisztus újraeljövételének fordítják, a *parusia* valójában a bibliai görögben azt jelenti: 'jelenlét'. Újra jelen lesz a Földön, azaz „Isten jelenléte” fogja teljesen betölteni a Földet, amikor Jézus visszaszajön. Ez az ígélet minden kor Krisztusért és az ő ügyéért szenvedő keresztényeinek reménysége.

Igénk egyéni szenvedéseinket két részre osztja: egyrészt azokra, amelyek a tudatos Krisztuskövetés törvényszerű velejárói, másrészt azokra, amelyeknek kiváltó okai – életvezetési hibáink, vétkeink, bűneink okán – mi magunk vagyunk.

A szenvedést, az élettel együtt járó időszakos hiányt senki nem kerülheti ki. Testi-lelki szenvedések

során sokan jutnak el helyes önismeretre, de még többen vannak, akik sajnos sehova nem jutnak el, csak az önmentő perlekedésig. A hívő ember a szenvedést az Isten kezéből, sorsként veszi – „*Ha a jót elfogadtuk Istentől, a rosszat is el kell fogadnunk*” (Jób 2,10) –, de a hívő élet pontosan arról szól, hogy ilyenkor nemcsak az derül ki, lelkünk mélyén *kik is vagyunk valójában*, hanem az is: *kicsoda az Isten, s mit akar az életemben?* Mindig az élet testi, lelki, egzisztenciális terheit a súlya láttatja meg velünk, mennyire rászorulunk Istenre. Minél nagyobb a szenvedésünk, annál inkább megtapasztaljuk, hogy csak Istennel együtt lehetséges az elfogadás, az elhordozás, a krisztusi úton való továbbhaladás.

## Kapcsolópontok

1. A bűnt követi a büntetés, másképpen szólva: a hibának következménye van. „*Itt van az idő, amikor elkezdődik az ítélet az Isten háza népén.*” Isten a megítélést nem a mi korunkra tartogatta, Isten igazsága folyamatosan megítélte és megítéli az embert! Elbukások minden korban voltak, ez az élet „velejárója”, csak amikor ez már tömegével fordul elő, akkor kell feltennünk a kérdést: Mitől is vagyunk mi keresztények/krisztianojok? S ha az egyházi közösségekben a világot maga mögött hagyó világias megoldásokat keresünk az Isten törvényével való szembenézés helyett, akkor nyilvánvalóan ellaposodik az evangélium is...

2. Az elköteleződésben megfogant és növekvő Krisztus-hit nem bizonyos dolgok *feltételezése*, hanem *a dolgok ismerete*. A hit: kegyelemből felismert tudás, amely kötelez. Ezért alapvetően más élete van annak, aki hisz. Másképp látja a világot és önmagát, másképp viszonyul a dolgokhoz. Nem arról van szó, hogy az ember szentté válik, vagy különleges lesz, hanem épp ellenkezőleg: *normális*, mert számára az Isten a „norma”. Az örület a normalitásba vetett hit hiánya, mint például korunk szellemi pestise, amikor a

tehetséget mindenkinek fölé emelik, hisztérikusan rajonganak az emberek előtti kivételességért, s ha ezek nincsenek, marad a pánik. A Krisztusba vetett hit csendes, nem kirívó, mindent elfedez, mindent remél, mert Isten szeretetből él, az irányítja életét, s ha kell, annak is hal.

3. Fájdalmat egyedül elhordozni a legnagyobb szenvedés. Ha nincs senki, akinek panaszkodhatunk, aki legalább próbálkozna a magyarázattal, hogy miért jutottunk oda, kerültünk olyan helyzetbe, amilyenben éppen vagyunk – ha nincs mellettünk senki, akkor valóban szenvedünk. Az életet nem kell megkönnyíteni, az életen való könnyítés a sors megnehezítése. Ezért a hit nem megkönnyíti a sorsot, hanem segít a feloldásban.

A tudomány – csupa jószándékból – könnyíteni akar, de „cserébe” új terheket, problémákat hoz létre. Az istenhit lényege, hogy megtalálhatjuk benne önmagunkat. A hívő ember reménysége, hogy Istennek mindennel célja van, még azal is, hogy megengedi a hiányt az életünkben.

### Vázlat

- a) A szenvedésmentes élet/világ illúziója
- b) Globális megoldásötletek helyett lokális, egyéni felelősségvállalás
- c) Ítélet alatt van az egész világ, benne az egyház is, de csak örökkévalókat keresve válhat teljessé a hitéletünk.
- d) A hit nem a fizikai élet sajátossága, hanem egy életeken áthidaló bizalom a gondviselő Istenben.

### További javaslatok az istentisztelethez

Ének

*Lelki próbáimban* (EÉ 451); *Ó, Jézus, amikor so-*  
*kan* (EÉ 461)

Imádság

Oratio oecumenica, Pröhle-agenda 125. o.

### Illusztrációk

#### GONDOLAT

„A szenvedés titok. Isten titokzatosságának a része.”

Karl Rahner (1904–1984) német  
jezsuita szerzetes, filozófus

#### TÖRTÉNET

Élt egy kis faluban egy öregember. Szegény volt, de mindenki irigyelte, mert volt egy csodaszép fehér lova. Az emberek mesés árat ajánlottak érte, de az öreg nem adta el a lovat.

Egy reggel az öreg arra ébredt, hogy a ló nincs az istállóban. Sehol sem találta. Az egész falu eljött hozzá. „Megmondtuk, hogy előbb-utóbb ellopják a lovadat. Jobb lett volna, ha eladod. Most minened odavan – micsoda átkozott balszerencse!”

Az öregember így válaszolt: „Ne ítéletek túl hamar! Csak annyit mondjatok, hogy a ló nincs az istállóban. Honnan tudhatnátok, hogy átok ez, vagy áldás? Hiszen csak töredékeket látunk.” „Micsoda bolondság!” – gondolták a szomszédok.

Néhány nap múlva a ló visszatért. Nem ellop-ták, hanem elszaladt, és visszatérve jó néhány vadlovat hozott magával. A falu népe ismét eljött hozzá. „Igazad volt, öreg. Amit átoknak hittünk, áldás volt, hiszen most már egy egész ménesed van.”

Az öregember így válaszolt: „Ismét túl hamar ítélték. Csak annyit mondjatok, hogy a ló több másikkal együtt visszatért. Honnan tudhatnátok, hogy átok ez, vagy áldás? Hiszen csak töredékeket látunk. Aki egy könyvnek csak egy oldalát olvassa, megítélheti-e az egész könyvet? Aki egy mondat egyetlen szavát olvassa, megértheti-e az egész mondatot?”

Az öreg egyetlen fia kiment, hogy betörje a vadlovakat. Az egyik ló ledobta: a fiú leesett, és eltörte mindkét lábát. A falusiak ismét összegyűltek az öregember körül. „Igazad volt – mondták. – A sok ló nem volt áldás. Hanem átok. Az egyetlen fiad eltörte mindkét lábát, és most nincs, aki öregségedben segíthetne neked. Szegényebb letél, mint valaha.”

Az öregember így válaszolt: „Ismét túl hamar ítélték. Csak annyit mondjatok, hogy a fiam eltörte a lábát. Ki tudja, hogy átok ez, vagy áldás?”

Nem sokkal ezután háború tört ki az országban. Minden fiatal férfit behívtak a hadseregbe. Sokan meghaltak. Az öregember szomszédai közül is sokan elvesztették a fiaikat. Sírva mentek az öreghez: „Igazad volt: a fiad balesete áldás volt. Igaz, eltört a lába, de még sok évet tölthetsz vele. A mi fiaink viszont elmentek. Áldott vagy, mi pedig átkozottak.”

Az öregember így válaszolt: „Hiába beszélek nektek. Túl hamar ítélték. Csak annyit mondjatok: a fiaitoknak el kellett menniük a háborúba, az enyémnek nem. Senki sem tudja, hogy átok ez, vagy áldás. Senki sem elég bölcs hozzá. Egyedül Isten tudja.”

Max Lucado (1955–) amerikai baptista lelkész, író: *Miért történt?*

### Felhasznált irodalom

BÁCSKAI Károly 2022. Péter első levele és Luther. *Lelkipásztor*, 97. évf. 5. sz. 162–167. o.

*Brockhaus Kommentar Zur Bibel*. 3. köt. R. Brockhaus, Wuppertal, 1980.

GERÉB Zsolt 2015. *Péter első levelének magyarázata*. Erdélyi Református Egyházkerület, Kolozsvár.

LACKNER Pál 2024. Újév utáni vasárnap (Ézs 61,1–11). *Lelkipásztor*, 99. évf. 12. sz. 707–710. o.

■ FRANKO MÁTYÁS